

บทที่ 4

สภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชน และการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว

หมู่บ้านนายาว

ที่ตั้ง หมู่ที่ 15 ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประวัติความเป็นมา

หมู่บ้านนายาวได้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2517 โดยในระยะแรกหมู่บ้านยังอยู่ในการปกครองของหมู่ที่ 11 ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอประมาณ 65 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 110 กิโลเมตร ปัจจุบันหมู่บ้านนายาวได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเป็นหมู่ที่ 15 อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประชากรประมาณ 7,000 คน จำนวน ประมาณ 1,200 ครัว

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านกลุ่มชน ตำบลท่าช้าง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านนาอิสาน หมู่ที่ 16 ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านทุ่งสองหงษา หมู่ที่ 11 ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับป่าโปร่งเป็นบริเวณกว้างและบ้านอ่างเสือดำ หมู่ที่ 9 ตำบลท่าตะเียบ กิ่งอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

การประกอบอาชีพของคนในชุมชน

ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบริเวณใกล้เคียง โดยได้เข้ามาจับจองพื้นที่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ การปลูกพืชไร่จำพวกมันสำปะหลัง ข้าวโพด และอ้อย และมีการปลูกข้าวเจ้าเป็นบางส่วน และมีการเลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ปีก เป็นต้น เนื่องจาก

เห็นว่าพื้นที่บริเวณหมู่บ้านนายาวมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าถิ่นที่อยู่เดิมดังกล่าวของชาวบ้านคนหนึ่งดังนี้

“.....เพื่อนบ้านคนแรก คือ น้องชายแม่มาก่อน เพราะเขาชอบเที่ยว มาก่อนแล้วที่นี้แกก็เลยบอกว่า พี่...เราไปอยู่บ้านนายาวกันเถอะ สภาพหมู่บ้าน ป่าดงไถ่เขาก็เยอะ ก็เลยชวนกันมาอยู่.....”

ชาวบ้านคนที่ 1 (26 ธ.ค. 43)

“.....เข้ามาอยู่ตั้งแต่ปี '19 สมัยนั้นถนนหนทางก็ยังไม่ค่อยมี เวลาเจ็บป่วย ก็ต้องเดินเท้าพาไปรักษากันเป็นวันๆ ที่เดียว.....อาชีพก็ทำการเกษตรปลูกพืช.....”

ชาวบ้านคนที่ 2 (27 ธ.ค. 43)

นอกจากอาชีพหลักทางการเกษตรแล้ว ชาวบ้านยังได้รวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพเสริมต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตร กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อผ้า และกลุ่มทอผ้าไหม เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มมีสาระสำคัญดังนี้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรนายาว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานความช่วยเหลือสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2534 และได้จัดตั้งอาคารขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 กิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรหลักๆ คือ การนำผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ ซีอิ๊ว เต้าเจี้ยว ขนม แซมพูสมุนไพร น้ำยาล้างจาน เป็นต้น โดยส่งขายภายในหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดสระแก้ว และที่โครงการสวนพระองค์ฯ ในระยะแรกของการทำกิจการได้รับพระราชทานเงินสนับสนุนชื่ออุปกรณ์ต่างๆ ทุกชนิด ได้แก่ ตู้เก็บเอกสาร หม้อ โถงดิน เครื่องปั่นพริกแกง เป็นต้น รวมทั้งได้รับการฝึกอบรมจากโครงการสวนพระองค์ฯ ในการให้ความรู้และพาไปศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาวิธีการให้ทันสมัย ปัจจุบันได้รับเงินสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรให้งบประมาณปีละ 200,000 บาท การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรนี้ทำให้สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณเดือนละ 2,500 บาทต่อคน เป็นการหารายได้พิเศษนอกเหนือจากการทำไร่ทำนา โดยลดอัตราการออกไปรับจ้างก่อสร้างหรือทำงานโรงงานนอกชุมชน

กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อนายนาว

ชาวบ้านยังได้รวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริมขึ้นอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มสตรีตัดเย็บเสื้อนายนาว โดยมีกิจกรรมหลัก คือ การตัดเย็บเสื้อนักเรียนส่งขายภายในหมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียงรวมทั้งจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมการพัฒนาชุมชน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา สนับสนุนการสร้างอาคารและการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในระยะแรก รวมถึงการอบรมสมาชิก ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 30 คน ซึ่งเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านทั้งสิ้น โดยได้จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นเพื่อบริหารด้านการเงินร่วมกันด้วย

กลุ่มทอผ้าไหม

กลุ่มทอผ้าไหมนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานโครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนับสนุนอุปกรณ์การทอผ้า และส่งไปฝึกอบรมที่วิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ผ้าที่ทอมีทั้งผ้าไหมและผ้าขาวม้า ระยะแรกนำไปฝากขายที่บ้านประธานกลุ่ม ผู้ที่ผ่านไปผ่านมาเห็นก็ซื้อเป็นของฝากกลับไป ปัจจุบันผ้าไหมสำนักงานโครงการส่วนพระองค์ฯ เป็นผู้จัดขายให้ ส่วนผ้าขาวม้าส่งขายที่อำเภอสนามชัยเขต

การปกครอง

ปัจจุบันหมู่บ้านนายนาวแบ่งการปกครองออกเป็นคุ้ม จำนวน 27 คุ้ม (คุ้มละประมาณ 40 ครัวเรือน) แต่ละคุ้มมีหัวหน้าคุ้ม 1 คน รองหัวหน้าอีก 2 คน และมีครูตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ดูแลและผู้ให้คำปรึกษาอีกคุ้มละ 1 นาย ซึ่งหัวหน้าคุ้มนี้ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน โดยไม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง ขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของชาวบ้าน คุ้มแต่ละคุ้มส่วนใหญ่มีชื่อเป็นดอกไม้ชนิดต่างๆ ดังนี้ คุ้มบานไม่รู้โรย คุ้มเฟื่องฟ้า คุ้มบัวแดง คุ้มบัวขาว คุ้มกุหลาบแดง คุ้มกุหลาบขาว คุ้มบานชื่น คุ้มบานเย็น คุ้มลำดวน คุ้มรักเร่ คุ้มบัวหลวง คุ้มดอกแก้ว คุ้มพุทธรักษา คุ้มดอกคูณ คุ้มราตรี คุ้มเบญจมาศ คุ้มปาริชาติ คุ้มพุทธชาติ คุ้มพิภูลทอง คุ้มดาวเรือง คุ้มแสงเดือน คุ้มทานตะวัน คุ้มภูงาม คุ้มทุ่งเหียง คุ้มป่าจั่ว คุ้มคลองพวา และคุ้มหนองสาหร่าย

หมู่บ้านนายนาวมีการปกครองตามระเบียบราชการ คือ มีผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นวาระเป็นผู้นำที่เป็นทางการ และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและฝ่ายรักษาความสงบเป็นผู้ช่วย มีธรรมนูญหมู่บ้านที่ชาวบ้านร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันการบ่อนทำลายป่า 8 ประการ คือ

ประการที่ 1 จะไม่ให้ความช่วยเหลือในกรณีถูกจับข้อหาตัดไม้ทำลายป่า

ประการที่ 2 ห้ามซื้อขายบ้านในพื้นที่นายาว เว้นแต่มีเหตุจำเป็นในกรณีที่ ขายเพื่อไปตั้งถิ่นฐานอื่น หรือขายเพื่อช่วยเหลือบุคคลในครอบครัวกรณีเจ็บป่วย ใช้หนี้สิน (ยกเว้นหนี้สินการพนัน) โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าคุ้มและกรรมการหมู่บ้านตามลำดับ

ประการที่ 3 ห้ามมีการซื้อขายหรือเสพยาเสพติดภายในคุ้ม หากบ้านใครขายให้ไล่ออกจากหมู่บ้าน

ประการที่ 4 ห้ามเล่นการพนันภายในคุ้ม คุ้มใดมีการเล่นการพนันจะดำเนินการตามกฎหมาย ไม่มีการให้ความช่วยเหลือ

ประการที่ 5 ให้มีการดูแลสัตว์เลี้ยงไม่ให้รบกวนพื้นที่ทำกินของผู้อื่น

ประการที่ 6 คุ้มใดตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำให้รักษาดูแลแหล่งน้ำให้สะอาด

ประการที่ 7 ไม่ให้มีการทำผิดกฎหมายบ้านเมือง เช่น ลักขโมย บุกรุกทำลายป่า

ประการที่ 8 ให้มีการเล่นมหรสพเฉพาะวันสุกข์และเสาร์ เดือนละ 2 ครั้ง เว้นมีงานบุญประเพณี แต่ห้ามมีดิสโก้เทค

โรงเรียนมัธยมบ้านนายาว

ประวัติของโรงเรียน

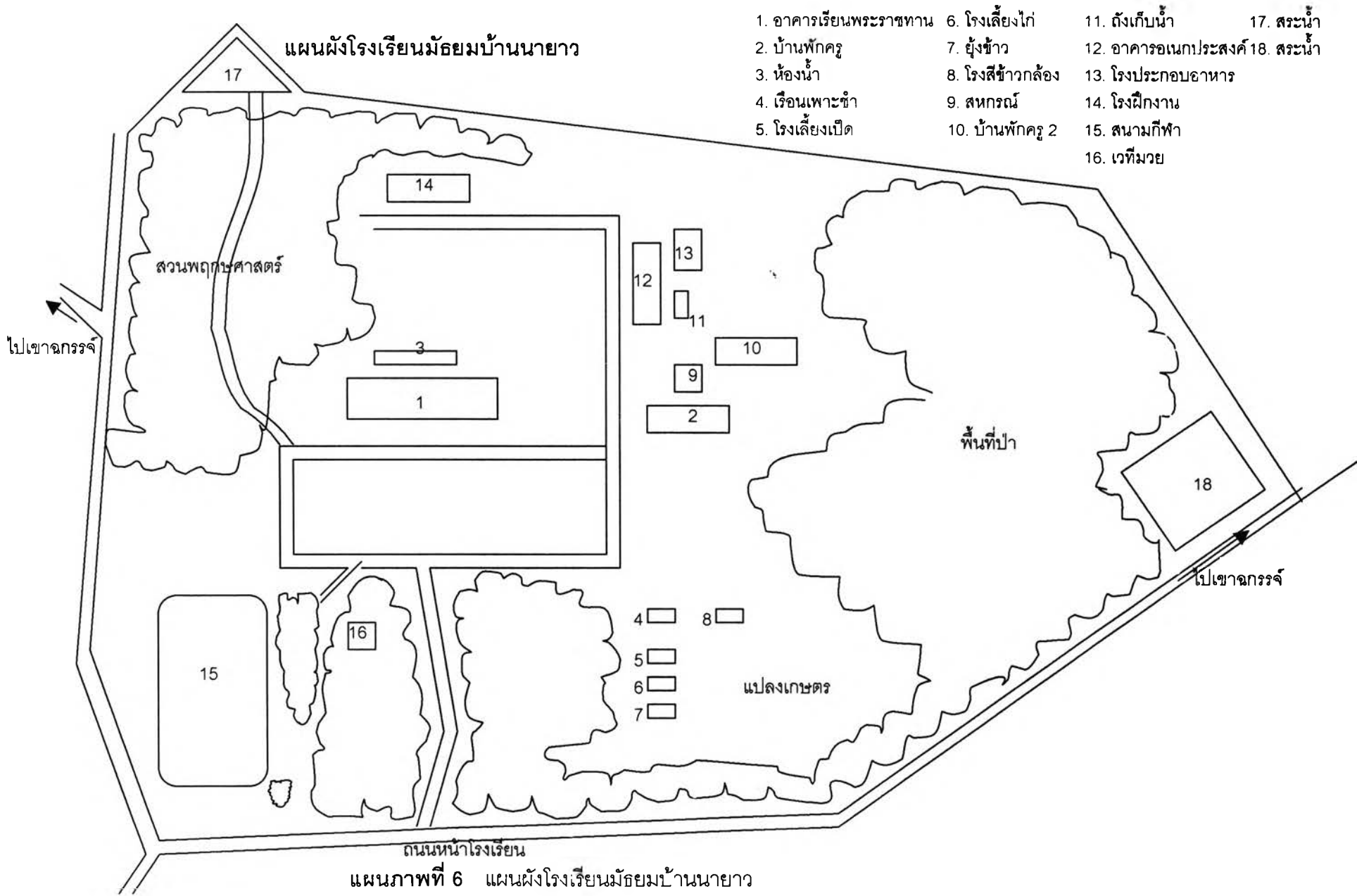
เนื่องจากระยะแรกหมู่บ้านนายาวเป็นถิ่นทุรกันดารและมีเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาเป็นจำนวนมาก และหน่วยงานจัดการศึกษาของรัฐในขณะนั้นยังไม่สามารถเข้ามาจัดการศึกษาให้ได้ ชาวบ้านนายาวจึงได้ร่วมมือกับตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งโรงเรียนระดับประถมศึกษาขึ้น โดยมีครูผู้สอนเป็นตำรวจตระเวนชายแดนทั้งสิ้น ต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2537 ทรงพบว่า เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งอื่น พระองค์จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นจำนวนเงิน 2,300,000 บาท เพื่อสร้างอาคารเรียนขนาด 6 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2538 พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นครั้งที่ 2 และทรงพบว่า มีนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนมากในแต่ละปีการศึกษา และมีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา แต่ภายในหมู่บ้านยังไม่มีสถานศึกษารองรับ ทำให้ต้องไปเรียนนอกพื้นที่ ซึ่งเป็นการไม่สะดวกต่อการเดินทางและค่าใช้จ่าย ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงมีพระราชดำริให้ขยายการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้สนองพระราชดำริโดยการ

ทดลองจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ขึ้น ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว ในระยะแรกได้รับนักเรียนที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และได้ไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) โดยนักเรียนยังคงมีรายชื่อในทะเบียนนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษาเหมือนเดิม และยังมีนักเรียนจากโรงเรียนทรัพย์สมบูรณ์วิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา มาร่วมเรียนด้วย ในระยะนี้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้คัดเลือกครูตำรวจตระเวนชายแดนที่มีวุฒิปริญญาตรีมาทำการสอนจำนวน 9 นาย และโรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษาได้จัดครูมาเป็นพี่เลี้ยงให้จำนวน 2 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวอีกครั้งที่ 3 และทรงทราบว่าจัดการเรียนการสอนยังประสบปัญหาด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่างๆ พระองค์จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้นอย่างถาวร โดยผู้เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานโครงการส่วนพระองค์ฯ ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนราชการระดับจังหวัด และประชาชนในท้องถิ่น ได้ร่วมกันประชุมแนวทางการจัดตั้งโรงเรียน ในที่สุดที่ประชุมเห็นชอบให้ขอใช้พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติจากกรมป่าไม้ จำนวน 140 ไร่ อยู่ห่างจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียน โดยได้รับพระราชทานชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนมัธยมบ้านนายาว” เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2541 และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งได้เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 เริ่มเปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เป็นต้นมา โดยมี พล.ต.ต. สมศักดิ์ นุปผาสวรรณ รองผู้บัญชาการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนดำรงตำแหน่งผู้จัดการและผู้รับอนุญาต และมี พ.ต.ท. สัมพันธ์ ปทุมธนรักษ์ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่

สำหรับงบประมาณในการก่อสร้าง อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการจ้างครูเพิ่มเติม ล้วนแล้วแต่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้งสิ้น โดยเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ประเภทศึกษาสงเคราะห์ ไม่เก็บค่าเล่าเรียน เนื่องจากนักเรียนมีฐานะยากจน และพระองค์ยังได้เสด็จไปเปิดอาคารเรียนเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2542

โรงเรียนมัธยมบ้านนายาวเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเนื่องจากน้ำพระทัยและสายพระเนตรอันยาวไกลของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีโอกาสศึกษาต่อ โดยผู้จบหลักสูตรจะต้องมีความสามารถทางวิชาการเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือถ้าไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็ต้องมีความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ จึงทรงมีพระราชดำรินำการจัดการเรียนการสอนแบบการ

ศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. กศน.) มารับช่วงต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้ กศน. เป็นผู้รับผิดชอบการจัดหลักสูตร และใช้อาคารเรียนของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวเป็นสถานที่เรียนวิชาสามัญสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 ในการนี้คณะครูผู้สอนนอกจากประกอบด้วยครู กศน. แล้ว ยังมีครูของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวมาร่วมสอนให้ด้วย

อาคารเรียนและอาคารประกอบ

จากการสำรวจเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2543 พบว่า อาคารเรียนและอาคารประกอบของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว มีดังนี้คือ

1. อาคารเรียนพระราชทาน ประกอบด้วยห้องต่างๆ ดังนี้

ห้องทรงงานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 9 ห้อง

ห้องเรียนชั้น ปวช. จำนวน 2 ห้อง

ห้องสมุด

ห้องคอมพิวเตอร์ มีคอมพิวเตอร์ 20 เครื่อง

ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Lab)

ห้องโสตทัศนศึกษา

ห้องการศึกษานอกโรงเรียน (ปวช. กศน.)

ห้องน้ำครู

ห้องเก็บอุปกรณ์กีฬา

2. อาคารประกอบ ประกอบด้วย

บ้านพักครูหลังที่ 1 เป็นอาคาร 2 ชั้น มีห้องพักครู 8 ห้อง และมีห้องพิเศษอื่นๆ

ได้แก่ ห้องพยาบาล ห้องธุรการ และห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

บ้านพักครูหลังที่ 2 เป็นอาคาร 1 ชั้น มีห้องพักครู 10 ห้อง

ห้องน้ำนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย

เรือนเพาะชำ

โรงเลี้ยงเปิด, ไม้

ยุ้งข้าว

โรงสีข้าวกลิ้ง

โรงประกอบอาหาร

ร้านค้าสหกรณ์

อาคารอเนกประสงค์

โรงฝึกงาน

สนามกีฬา

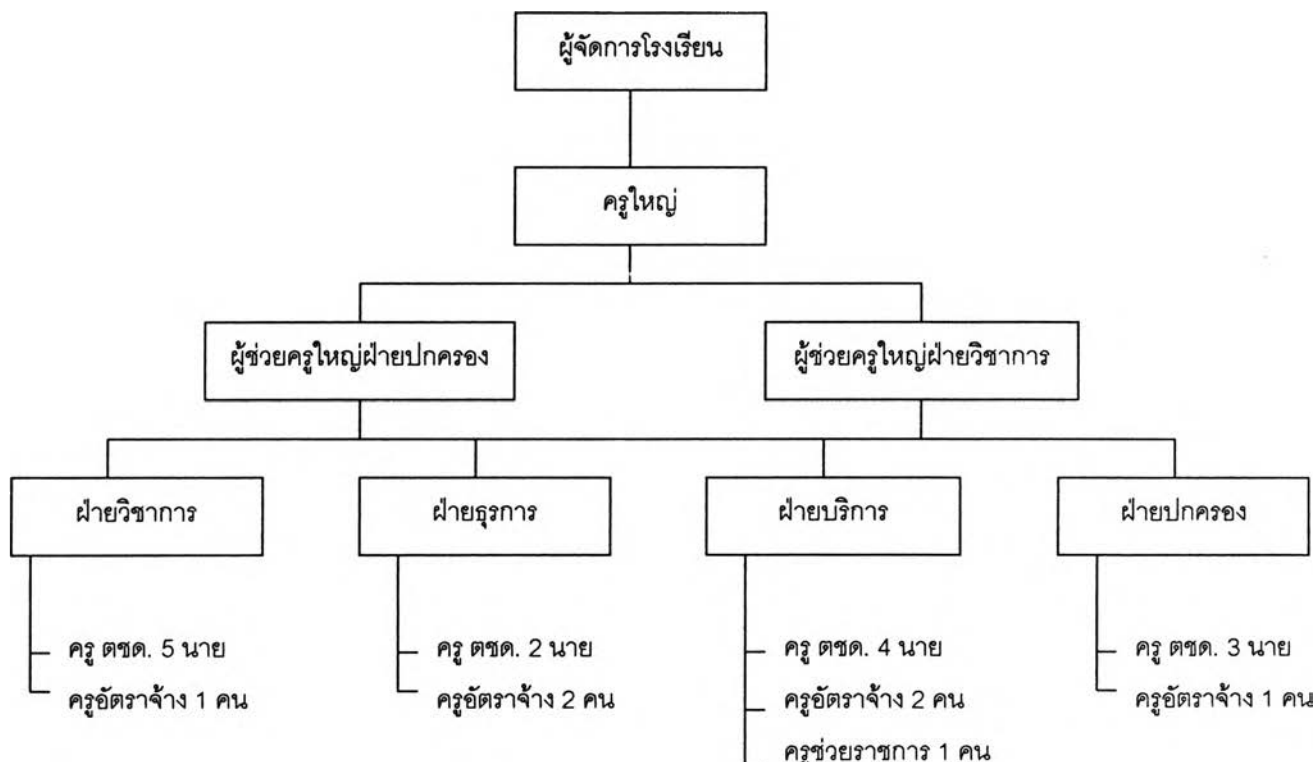
เวทีมวย

บุคลากรของโรงเรียน (สำรวจเมื่อ 25 ธ.ค. 43)

ประกอบด้วย

1. ผู้จัดการ คือ พล.ต.ต. สมศักดิ์ บุปผาสุวรรณ
2. ครูใหญ่ คือ พ.ต.ท. สัมพันธ์ ปทุมธนรักษ์
3. ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายปกครอง คือ ร.ต.ท. ปัญญา นันตีะแก้ว
4. ครูตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 13 นาย
5. ครูอัตราจ้าง จำนวน 6 คน
6. ครูช่วยราชการ จำนวน 1 คน
7. ครู กศน. จำนวน 4 คน

แผนผังการบริหาร

ผู้บริหารโรงเรียน คือ พล.ต.ต. สมศักดิ์ บุปผาสุวรรณ ทำหน้าที่ผู้จัดการโรงเรียน มี พ.ต.ท. สัมพันธ์ ปทุมธนรักษ์ ทำหน้าที่ครูใหญ่ของโรงเรียน มี ร.ต.ท. ปัญญา นันตีะแก้ว ทำหน้าที่ผู้ช่วยครูใหญ่ โดยมีการแบ่งการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายบริการ และฝ่ายปกครอง แต่ละฝ่ายมีครูดูแลรับผิดชอบ ทั้งครูตำรวจตระเวนชายแดน ครูอัตราจ้าง และครูช่วยราชการ

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนมีรูปแบบการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน 2 แบบ คือ หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. กศน.) ซึ่งแต่ละหลักสูตรมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ยึดรูปแบบการจัดการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนนักเรียนแบ่งตามชั้นและห้องดังต่อไปนี้ (สำรวจเมื่อ 14 มิถุนายน 2543)

ชั้น	ห้อง	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ม.1	ม.1/1	19	19	38
	ม.1/2	16	20	36
	ม.1/3	17	21	38
ม.2	ม.2/1	22	19	41
	ม.2/2	26	15	41
	ม.2/3	23	16	39
ม.3	ม.3/1	22	7	29
	ม.3/2	17	19	36
	ม.3/3	12	24	36
รวม		174	160	334
ปวช. ปีที่ 1		18	20	38
รวม		192	180	372

นักเรียนส่วนใหญ่ (ประมาณ 80 %) เป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนายาว ที่เหลืออาศัยอยู่ในบ้านนาอิสานและบริเวณใกล้เคียง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านนายาวมีความต้องการเรียนต่อเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 87 และต้องการเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมบ้านนายาว คิดเป็นร้อยละ 81.9 เรียนที่ทรัพย์สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 11.4 นอกนั้นเป็นโรงเรียนอื่นๆ (จุมพล พูลภัทรชีวิน และคณะ, 2543)

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. กศน.)

จากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงประสงค์ให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีโอกาสศึกษาต่อ โดยผู้จบหลักสูตรจะต้องมี

ความสามารถทางวิชาการเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือถ้าไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็ต้องมีความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และเนื่องจากสภาพของผู้เรียนมีลักษณะแตกต่างจากผู้เข้าศึกษาในหลักสูตร กศน. โดยทั่วไปหลายประการ คือ

- ประการที่ 1 นักศึกษาเป็นนักเรียนที่เพิ่งเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังขาดโลกทัศน์เกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพ
- ประการที่ 2 ชุมชนบ้านนายาวอยู่ห่างไกล ขาดแหล่งการเรียนรู้และสถานประกอบการด้านอาชีพที่หลากหลาย นอกเหนือจากภูมิปัญญาและการเกษตรซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านนายาว
- ประการที่ 3 ผู้ปกครองและนักศึกษามีความเชื่อว่าการศึกษามีคุณภาพจะต้องใช้วิธีการเรียนแบบชั้นเรียนโดยโรงเรียนและครูจะต้องถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาเป็นหลัก
- ประการที่ 4 นักศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะยากจน การศึกษาของบุตรหลานจะต้องจัดให้ไม่กระทบกระเทือนเป็นภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

ด้วยลักษณะเช่นนี้ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. กศน.) ที่โรงเรียนมัธยมบ้านนายาวนี้จึงมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนใคร กล่าวคือ

ชั้นปีที่ 1 จัดสอนวิชาสามัญอย่างเข้มข้นโดยมีตารางเรียนเหมือนภาคปกติ คือเรียน 5 วันตั้งแต่วันจันทร์ – ศุกร์ รวมสัปดาห์ละ 35 คาบเรียน โดยวิชาสามัญมีครูผู้สอนเป็นครู กศน. จำนวน 4 คน และครูอัตราจ้างของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวมาช่วยสอนด้วย

ชั้นปีที่ 2 และ 3 นักศึกษาจะลงทะเลียนเรียนวิชาชีพเฉพาะตามความสนใจ ซึ่งเป็นการเรียนโดยปฏิบัติจริง โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นผู้ประสานงานไปยังหน่วยงานต่างๆ หรือสถานประกอบการที่ประสิทธิภาพเพียงพอ โดยมีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการจัดการศึกษาถึงประมาณ 30 หน่วยงานทั้งภายในจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดใกล้เคียง อาทิ

- ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ให้การอนุเคราะห์สถานที่ในการเข้าค่ายเกษตรธรรมชาติ
- ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน จังหวัดสระแก้ว และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองปราจีนบุรี ให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษาดูงาน

- ศูนย์ฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา อนุเคราะห์ให้นักศึกษาสาขาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน และช่างอิเล็กทรอนิกส์ ไปฝึกประสบการณ์ที่ศูนย์ฝึกและพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี

- วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา อนุเคราะห์สถานที่ฝึกประสบการณ์แก่นักศึกษาสาขาการจัดการ

- โรงแรมวังธาราปรีนเซสแอนดริสอร์ท จังหวัดฉะเชิงเทรา อนุเคราะห์สถานที่ฝึกประสบการณ์แก่นักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว

โดยสาขาวิชาที่เน้นเป็นพิเศษ คือ สาขาวิชาเกษตรกรรม ซึ่งได้ใช้สถานที่เรียนรู้และทำการเกษตรที่บ้านนายาวเอง โดยในเบื้องต้นได้รับความอนุเคราะห์จากวัดป่าดงธรรมให้ใช้สถานที่ของวัดจัดเป็นฐานการเรียนรู้ มีเกษตรกรและผู้ประกอบการในบ้านนายาวอนุเคราะห์ให้ใช้ไร่นาและสถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาเกษตรกรรมนี้ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากวิทยาลัยเกษตรกรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยได้รับทุนจากกองทุนเพื่อพัฒนาสังคม (SIF.) ให้การสนับสนุนด้านเงินทุน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2543)

ปรัชญาโรงเรียน

"สร้างคนดี มีภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต"

สีประจำโรงเรียน

ม่วง – ขาว

การบริหารการเงินและงบประมาณ

รายรับ

เริ่มแรกโรงเรียนได้รับพระราชทานงบประมาณสำหรับการก่อสร้างอาคารเรียนจำนวนทั้งสิ้น 55 ล้านบาท รวมทั้งพระราชทานเงินเดือนสำหรับครูอัตราจ้างของโรงเรียน ภายหลังโรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนจากแหล่งต่างๆ 3 แหล่ง คือ

แหล่งที่ 1 เงินอุดหนุนรายหัวนักเรียน จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) โดยให้เป็นรายเดือนผ่านระบบบัญชีธนาคาร ซึ่งงบประมาณส่วนนี้ได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เป็นต้นมา งบประมาณส่วนนี้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

แหล่งที่ 2 เงินบริจาคจากโรงเรียนเดือนละ 2,000 บาท ซึ่งงบประมาณส่วนนี้นำมาใช้จ่ายในกิจกรรมโรงอาหารของโรงเรียน

แหล่งที่ 3 เงินปันผลจากสหกรณ์ของโรงเรียน นำมาใช้ในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน

รายจ่าย

ในแต่ละปีโรงเรียนได้นำงบประมาณที่ได้จากทั้ง 3 ส่วนข้างต้นมาหมุนเวียนในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารงานทั่วไป คิดเป็น 30 %

ด้านที่ 2 การบริหารด้านวิชาการ คิดเป็น 50 %

ด้านที่ 3 งบประมาณรายเดือน คิดเป็น 20 %

ซึ่งขณะนั้นงบประมาณในส่วนการบริหารงานด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเริ่มลดลง ซึ่งในอนาคตจะได้นำงบประมาณมาสนับสนุนด้านวิชาการของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

โครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินการ (สำรวจเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2543)

ปัจจุบันโรงเรียนได้ดำเนินโครงการตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หลักๆ ที่สำคัญอยู่ 3 โครงการ คือ

1. โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการปลูกจิตสำนึกให้แก่นักเรียนและชุมชนได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณธรรมชาติ อันจะก่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรม 1 ใน 7 ของโครงการอนุรักษ์พันธุพืช ในพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวได้เริ่มเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2452 เป็นต้นมา

สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ยังใช้เป็นสถานที่จัดการศึกษาค้นคว้าด้านชีววิทยา ประกอบการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ของนักเรียน โดยใช้เนื้อที่บริเวณโรงเรียนประมาณ 30 ไร่ ภายในเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้ประมาณ 82 ชนิด ที่พบในป่าประเภทต่างๆ เช่น ป่าโปร่ง ป่าผลัดใบ ป่าเต็งรัง ป่าดงดิบ และป่าดิบแล้ง เป็นต้น พืชส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่มีสรรพคุณในการรักษาโรคต่างๆ อาทิ ประดู่ ยางกราด มะหาด กระบก ประดู่ไทย มะค่าใหญ่ มะค่าหลวง และกลอย เป็นต้น

2. สหกรณ์แบบครบวงจร

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ และฝึกให้นักเรียนมีคุณลักษณะอดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ นอกจากนี้ นักเรียนยังได้ประโยชน์จากเงินปันผลจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และได้ซื้อสินค้าในราคาถูก

สหกรณ์แบบครบวงจรที่โรงเรียนมัธยมบ้านนายาวนี้ยังสามารถใช้เป็นฐานการเรียนรู้ในวิชาเลือกเสรีของนักเรียน ซึ่งสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ เช่น การทำนา การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา การปลูกพืชผักสวนครัว โดยใช้สถานที่และอุปกรณ์การเรียนของสหกรณ์ทั้งสิ้น โดยโรงเรียนไม่ต้องจัดสรรมาจากแหล่งอื่น เมื่อได้ผลผลิตสหกรณ์เป็นผู้ส่งจำหน่ายภายในโรงเรียน เพื่อนำไปประกอบอาหารกลางวันให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนได้ซื้ออาหารกลางวันในราคาถูกอีกชั้นหนึ่งด้วย

3. โครงการอาหารกลางวันราคาถูก

เป็นโครงการที่จัดขึ้นตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันในราคาถูก โดยมีรูปแบบคือ ให้นักเรียนแต่ละห้องผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ประกอบอาหารเองโดยถือเอาคาบวิชาอิสระ 2 คาบ ที่มีช่วงเวลาตั้งแต่เวลา 10.10 – 12.00 น. เป็นเวลาประกอบอาหาร และมีครูเวรคอยควบคุมดูแล ครั้งละ 2 คน

วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการประกอบอาหารสหกรณ์เป็นผู้จัดสรรโดยใช้วัตถุดิบของตนเองส่วนหนึ่ง และซื้อมาอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งผลกำไรที่ได้ก็จะเป็นเงินหมุนเวียนในสหกรณ์ สำหรับอาหารที่ประกอบขึ้นนี้มีราคาถูก คือ จานละ 5 บาทเท่านั้น และมีความสะอาดถูกหลักอนามัย